

ВИСНОВОК

розширеного засідання кафедри педагогіки навчально-наукового інституту педагогіки і психології ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» та кафедри психології та педагогіки ПЗВО «Київський міжнародний університет»

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів докторської дисертації

Сисоєва Олексія Володимировича

«Тенденції професійної підготовки фахівців із циркулярної економіки у Фінляндській республіці, Республіці Польща і Україні»,

поданої на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти

1. Дисертаційна робота Сисоєва Олексія Володимировича «Тенденції професійної підготовки фахівців із циркулярної економіки у Фінляндській республіці, Республіці Польща і Україні» є завершеним науковим дослідженням, виконаним автором самостійно на актуальну тему, а, отже, таким, що робить вагомий внесок у розвиток професійної освіти враховуючи євроінтеграційне спрямування модернізації професійної підготовки в закладах вищої освіти. Із огляду на актуальність, новизну, важливість одержаних результатів, практичну вагомість сформульованих положень і висновків, дисертаційна робота Сисоєва Олексія Володимировича повністю відповідає чинним вимогам до докторських дисертацій згідно пп.7-9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук» № 1197 від 17.11.2021 р.

2. Дисертацію виконано відповідно до теми науково-дослідної роботи ПЗВО «Київський міжнародний університет» – «Змістово-технологічне забезпечення якості професійної освіти в умовах багатопрофільного університету» (державний реєстраційний № 0121U107445), та наукової теми економічного факультету ПЗВО «Київський міжнародний університет» – «Стійкий розвиток економічної системи України в умовах державно-приватного партнерства» (державний реєстраційний № 0121U108845). Тему дослідження затверджено рішенням Ученої ради ПЗВО «Київський міжнародний університет» (протокол № 4 від 30 листопада 2020).

3. **Актуальність дослідження** Сисоєва Олексія Володимировича «Тенденції професійної підготовки фахівців із циркулярної економіки у Фінляндській республіці, Республіці Польща і Україні» полягає в тому, що глобальні катаклізми, погіршення екології навколишнього середовища вимагають від людства пошуку засобів подолання негативних явищ власної цивілізаційної діяльності. Циркулярна економіка або економіка замкненого циклу сконцентрована на продуктах і послугах, які мінімізують відходи та інші види забруднень навколишнього середовища, і покликана змінити класичну модель виробництва. Основні принципи циркулярної економіки ґрунтуються на подовженні життєвого циклу продукції, відновленні ресурсів, переробленні вторинної сировини, переході до відновлюваних джерел енергії та інших відновлюваних ресурсів.

За таких умов професійна підготовка фахівців із циркулярної економіки, спрямована на інноваційне вирішення виробничих проблем із урахуванням збереження навколишнього середовища та здоров'я населення, що набуває значної актуальності для повоєнного відновлення України.

Концептуальні положення щодо модернізації професійної підготовки фахівців у закладах вищої освіти України закладено в законах України «Про вищу освіту» (2014), «Про освіту» (2017), «Про професійну (професійно-технічну) освіту» (2019), «Про фахову передвищу освіту» (2019); Концепції розвитку економічної освіти в Україні (2003), Концепції реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти «Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта» на період до 2027 року (2019) та визначаються Указом Президента України «Про вдосконалення вищої освіти в Україні» (2020) та розпорядженням Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки» (2022).

Євроінтеграційне спрямування модернізації професійної підготовки в закладах вищої освіти України було відображено в Указах Президента України, Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року (2013), Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» (2015); наказах МОН України «Про впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу» (2005), «Про затвердження Плану дій щодо забезпечення якості вищої освіти України та її інтеграції в європейське і світове освітнє співтовариство на період до 2010 року» (2007); постановах Кабінету Міністрів України «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» (2011), «Про затвердження переліку галузей знань та спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» (2015).

Починаючи з 2017 року, проблема інтеграції принципів циркулярної економіки у вищу освіту починає приваблювати дослідників всього світу. Науковці підкреслюють важливу роль вищої освіти та університетів у підготовці фахівців із циркулярної економіки (Deda et al; Mendoza et al; Nunes et al; Ramakrishna et al; Rokicki et al; Tulchynska et al; Weissbrodt et al).

Економічної освіта з циркулярної економіки – це освіта в інтересах сталого розвитку. Все більше дослідників приділяють увагу дослідженню процесів сталого розвитку (Н. Резникова, С. Скібіна, О. Ханова та інші); сутності освіти для сталого розвитку (І. Коренева, М. Шинкарчук та інші).

Лідером у Європейському Союзі щодо професійної підготовки фахівців із циркулярної економіки є Фінляндська Республіка, в якій створено спеціальний інноваційний фонд (Sitra) переходу до циркулярної економіки, розроблено першу в світі національну дорожню карту циркулярної економіки (2016).

Науковці Фінляндії вивчають як загальні питання переходу національної промисловості до економіки замкненого циклу (Arlander, Ruohomaa & Ivanova, Jarvenpaa et al.; Järvinen & Sinervo), так і перспективи різних галузей господарства щодо розвитку циркулярної економіки, зокрема мореплавства (Husgafvel), лісгосподарства (Husgafvel et al), будівництва (Karhu & Linkola), електроніки (Deviatkin et al), водопостачання та водовідведення (Liikanen et al, 2016; Laitinen et al.). Порушуються питання переходу до циркулярної економіки цілих міст (Sahimaa et al) та регіонів (Vanhamaki et al) Фінляндії.

Дослідниками Фінляндії приділяється значна увага різним аспектам розвитку вищої освіти, зокрема трансформації та реформуванню (Jansons & Rivza, 2019; Kruger et al.), інтернаціоналізації (Valimaa & Weimer), світовим рейтингам (Adam), автономії університетів (Holmen), доступності (Laamanen et al; Stickley et al), цифровізації (Ariola et al), розвитку професійно спрямованої вищої освіти (Virkkula) тощо.

Республіка Польща зайняла також активну позицію в розвитку циркулярної економіки та професійної підготовки фахівців до реалізації її принципів. На це, зокрема, наголошують у своїх працях А. Чапліцка-Котас (Agnieszka Czaplicka-Kotas), І. Кульчицька (Joanna Kulczycka), М. Маліновський (Mateusz Malinowski), Я. Гловацький (Jakub Głowacki), П. Копичинський (Piotr Korusiński), Л. Маміца (Lukasz Mamica). Серед економістів Республіки Польща, які вивчають ефективність перехід польської економіки до циркулярної моделі, виділяємо А. Авдющенко (A. Avdiushchenko), І. Томашевську (J. Tomaszewska) та групу дослідників, зокрема М. Смол, П. Марцинек, Е. Кода (M. Smol, P. Marcinek, E. Koda).

Окремі проблеми розвитку освіти та професійної підготовки фахівців в різних країнах розглядали українські науковці, зокрема: Н. Авшенюк; Ф. Андрушкевич, О. Біляковська, А. Загородня, С. Заскалета, А. Каплун, Т. Кристопчук, О. Локшина, Н. Мосьпан, Л. Пуховська, А. Сбруєва, К. Хоменко та ін.

В Україні здійснювалися також вагомі дослідження професійної підготовки економістів (М. Артюшина, Г. Дутка, Є. Іванченко, М. Левочко, Т. Поясок). Досліджень, спрямованих на вивчення зарубіжного досвіду підготовки економістів, ще недостатньо. Увага приділяється вивченню особливостей вищої економічної освіти в таких країнах, як: Німеччина, Велика Британія, США, Республіка Польща. В окремих дослідженнях (Г. Глухова, Г. Вархолик) порушуються питання формування екологічної культури студентів, що є основою підготовки фахівців із циркулярної економіки.

Проблема циркулярної економіки на сьогодні досліджується в Україні виключно економістами. Вивчення європейського, зокрема фінляндського і польського досвіду з професійної підготовки фахівців із циркулярної економіки, впровадження його в Україні має значний інтерес у контексті повоєнного відновлення.

4. За час роботи над дисертацією Сисоєв О. В. проявив себе ініціативним, сумлінним працівником і наполегливим науковцем, спроможним самостійно ставити та вирішувати наукові проблеми в галузі сучасної освіти. Його вирізняють креативність, цілеспрямованість, послідовність і високий професіоналізм.

Дисертація Сисоєва Олексія Володимировича – завершене дослідження, у якому особисто автором отримані наукові результати, що мають новизну.

5. Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що:

– *вперше* досліджено тенденції професійної підготовки фахівців із циркулярної економіки у Республіці Фінляндія, Республіці Польща і Україні в контексті реалізації цілей сталого розвитку; обґрунтовано критерії порівняння

(спонукально-мотиваційний, організаційний, змістовно-процесуальний, прогностично-перспективний), здійснено порівняльний аналіз тенденцій професійної підготовки фахівців із циркулярної економіки в обраних для дослідження країнах; визначено подібні тенденції професійної підготовки фахівців із циркулярної економіки: у Фінляндії, Польщі і Україні (створення нормативно-правової бази для переходу та розвитку циркулярної економіки, підготовки фахівців із циркулярної економіки; розроблення та пропозицію освітніх програм професійної підготовки фахівців із циркулярної економіки у вищій освіті; поширення кращого досвіду у цьому напрямі); Фінляндії і Польщі (просвіта дітей, молоді і всього населення країни щодо їхньої ролі в охороні навколишнього середовища і важливості досягнення цілей сталого розвитку для майбутнього країни; перехід національної економіки до циркулярної моделі; впровадження пілотних проєктів інтеграції принципів циркулярної економіки в освітній процес у різних закладах освіти (від школи до вищої освіти), пріоритет фінансової підтримки з боку держави та бізнесу); визначено специфічні тенденції професійної підготовки фахівців із циркулярної економіки: у Фінляндській Республіці – централізована («зверху-донизу») взаємодія суб'єктів на всіх рівнях (державна – заклади – учасники – ринок праці) реалізації цілей сталого розвитку, національної моделі циркулярної економіки і підготовки фахівців із циркулярної економіки відповідно до потреб «зеленого» ринку праці; Республіці Польща – часткова взаємодія суб'єктів на всіх рівнях (державна – заклади – учасники) реалізації цілей сталого розвитку, поступове залучення представників бізнесу й економіки до освітнього процесу; Україні – недостатньо збалансована взаємодія суб'єктів, від яких залежить організація професійної підготовки фахівців із циркулярної економіки на всіх рівнях (державна – заклади – учасники); провідна роль закладів вищої освіти у розробленні освітніх і робочих програм, організації, наповненні змісту курсів, виборі форм і методів навчання студентів циркулярної економіки;

– визначено перспективні напрями впровадження в Україні досвіду Фінляндської Республіки і Республіки Польща з професійної підготовки фахівців із циркулярної економіки: розроблення Національної програми екологізації економіки засобами освіти; запровадження нових «зелених професій», зокрема з циркулярної економіки задля повоєнного відновлення України на засадах цілей сталого розвитку; створення умов в установах освіти (в системі вищої освіти, професійної (професійно-технічної), післядипломної освіти, різних формах навчання дорослих) для безперервного підвищення кваліфікації фахівців, перекваліфікації населення з питань циркулярної економіки; впровадження принципів циркулярної економіки не тільки у професійну підготовку економістів, а й фахівців всіх спеціальностей, професійна діяльність спрямовується на виконання цілей сталого розвитку; запровадження системи широкої просвіти населення із збереження навколишнього середовища; поглиблення на рівні держави, системи освіти, просвіти населення щодо розуміння соціального аспекту професійної діяльності фахівців із циркулярної економіки; підтримка взаємозв'язку формування змісту професійної підготовки фахівців із циркулярної економіки та економічних досліджень, зокрема з циркулярної економіки, сталого розвитку, потреб глобальної економіки як наукового підґрунтя сучасної

професійної підготовки фахівців із циркулярної економіки; поєднання змісту навчання циркулярної економіки з потребами регіонів України, визначення пріоритетних секторів упровадження циркулярної економіки та їхнього перенесення у зміст професійної підготовки фахівців; визнання провідного значення системи вищої освіти у трансформації лінійної економіки у кругову, поглиблювати і системно розширювати підготовку фахівців із циркулярної економіки в закладах вищої освіти; розширення суб'єктів підготовки фахівців зазначеної категорії, залучення різних зацікавлених фондів, асоціацій, компаній тощо; пріоритет в освітньому процесі практико-орієнтованих і активних форм і методів навчання, зокрема навчальних проєктів і виробничих проєктів (проєктів на конкретному виробництві), розширення кола учасників освітнього процесу за рахунок замовників підготовки фахівців із циркулярної економіки – роботодавців, стейкхолдерів, фахівців і урядовців, дослідницьких організацій;

– *удосконалено* зміст, форми і методи професійної підготовки фахівців економічної галузі щодо навчання циркулярної економіки з урахуванням досвіду Фінляндії і Польщі;

– *подальшого розвитку* набули методологія міждисциплінарного дослідження з порівняльної педагогіки (введено додатковий міждисциплінарний рівень методології дослідження), розширено зміст етапів порівняльного педагогічного дослідження.

6. Результати дослідження впроваджено в освітній процес закладів вищої освіти: Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського (довідка № 70–10/29 від 09.01.2023р.), Київського університету імені Бориса Грінченка (довідка № 1–Н від 30.01.2023 р.), Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (довідка № 06/01 від 31.01.2023 р.), Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (довідка № 64/01 від 11.01.2023 р.), Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького (довідка № 01–15/569 від 29.12.2022 р.); Національного університету «Острозька академія» (довідка № 20 –2023 від 07.03.2023 р.); ПЗВО «Київський міжнародний університет» (довідка № 227 від 13.02.2023 р.); відокремлений структурний підрозділ «Рівненський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і природокористування України» (довідка № 25 від 02.02.2023 р.).

Результати дослідження впроваджувалися особисто автором: у процесі проведення дидактичних занять з предметів «Мікроекономіка» і «Економіка та аналіз підприємництва» у Гуманістично-економічній Академії в Лодзі (Республіка Польща), що підтверджено довідкою ректора Академії від 02. 02. 2023 року; проведення лекцій і семінарських занять із предметів «Регіональна економіка», «Національна економіка» у ПЗВО «Київський міжнародний університет»; лекційних та практичних з дисциплін «Оцінка фінансового ринку», «Банківський менеджмент», «Інвестиційна аналітика та управління ризиками» у Національному університеті «Острозька академія».

7. Теоретичне значення результатів дослідження полягає у тому, що здійснено порівняльний аналіз базових понять дослідження в англomовному, польському і українському науковому просторі; обґрунтовано міждисциплінарну сутність понять «циркулярна економіка», «фахівець з циркулярної економіки», «компетентність з циркулярної економіки», поняття «професійна підготовка фахівців із циркулярної економіки»; проаналізовано європейський контекст визначення структури компетентності з циркулярної економіки; теоретично обґрунтовано критерії порівняння тенденцій професійної підготовки фахівців із циркулярної економіки у Фінляндській Республіці, Республіці Польща і Україні; здійснено класифікацію дисертаційних досліджень і публікацій українських вчених з проблеми професійної підготовки фахівців економічної галузі.

8. Практична значущість результатів дослідження полягає в тому, що здійснено комплексний аналіз: освітніх і робочих навчальних програм підготовки фахівців із циркулярної економіки для всіх рівнів вищої освіти (бакалавр, магістр, доктор філософії), змісту і організаційних форм проведення навчання із циркулярної економіки у школах і закладах професійно-технічної освіти (Фінляндія); освітніх програм підготовки фахівців із циркулярної економіки в системі післядипломної освіти і на рівні бакалавра в університеті (Польща), що може бути використане у процесі створення системи підготовки таких фахівців в Україні для повоєнного відновлення економіки й екології; розроблено та впроваджено: методичні рекомендації «Професійна підготовка фахівців із циркулярної економіки: досвід Республіки Польща», і «Професійна підготовка фахівців із циркулярної економіки: досвід Фінляндської Республіки» для викладачів і студентів закладів вищої освіти, зокрема економічних спеціальностей, а також напрямів підготовки фахівців, професійна діяльність яких пов'язана з реалізацією цілей сталого розвитку; авторську монографію «Тенденції професійної підготовки фахівців із циркулярної економіки у Фінляндській Республіці, Республіці Польща і Україні: порівняльний аналіз», яка стала основою для збагачення змісту, форм і методів професійної підготовки майбутніх економістів у закладах вищої освіти України з урахуванням фінського і польського досвіду.

Матеріали дослідження можуть бути використані для створення системи навчання циркулярної економіки на всіх рівнях освіти (дошкільна, шкільна, професійно-технічна, вища, післядипломна, освіта дорослих) і організації комплексної просвіти населення щодо цілей сталого розвитку і значення циркулярної економіки для повоєнного відновлення України; створення освітніх і робочих навчальних програм з підготовки фахівців із циркулярної економіки і дотичних до неї спеціальностей з урахуванням виявлених тенденцій професійної підготовки фахівців із циркулярної економіки у закладах вищої освіти (Фінляндська Республіка), системі післядипломної освіти (Республіка Польща); розроблення оптимальної моделі організації такої підготовки з урахуванням національних традицій та накопиченого досвіду з підготовки «зелених» фахівців; проведення подальших наукових досліджень у галузі циркулярної економіки; у процесі викладання навчальних предметів: «Регіональна економіка», «Національна економіка», «Циркулярна економіка», «Методологія

міждисциплінарних порівняльних досліджень у галузі освіти», «Екологія», а також «Педагогіка вищої школи» та інших навчальних дисциплін фахової підготовки.

9. Особистий внесок автора в опублікованих у співавторстві, автору належить: [16] – розроблення методології, методологічних рівнів та концепції дослідження, обґрунтування критеріїв порівняння; [28] – аналіз методів та засобів економіко-математичного моделювання дослідження; [29] – аналіз зарубіжних і вітчизняних праць щодо професійної підготовки фахівців соціономічних професій; [30] – аналіз підготовки фахівців у закладах вищої освіти в контексті співпраці з науковими установами; [31] – формальний аналіз та узагальнення моральних норм і філософії медичної освіти, місця моралі у викладанні медичної етики; [32] – обґрунтування людини в освіті як унікальної частини реальності, її здатності гармонізувати світ; [34] – представлена схема онтології предметної дисципліни, яка може застосовуватися для опису предметної області в будь якій сфері наукового знання; [35] – аналіз економічних наслідків світової пандемії COVID-19; [36] – виконання математичних розрахунків ефективності розумного споживання; [39] – опис платформи Moodle та її переваг для застосування в освітньому процесі; [40] – визначення переваг дистанційної форми навчання.

10. Основні положення й результати дослідження оприлюднені на наукових конференціях і семінарах різного рівня: зокрема, *міжнародних* – «Наука і освіта в глобальному та національному вимірах: виклики, загрози, перспективи розвитку» (Лубни, 29 листопада 2022); «Педагогічна компаративістика і міжнародна освіта – 2021: інновації в освіті в контексті європеїзації та глобалізації» (Київ, 27 – 28 травня, 2021); «Педагогічна компаративістика і міжнародна освіти – 2022: виклики і перспективи в умовах турбулентності світу» (Київ, 04 листопада, 2022); «Глобальні та регіональні аспекти сталого розвитку» («Global and regional aspects of sustainable development», (Копенгаген, Данія, 4 – 5 травня, 2021); «Неперервна освіта нового сторіччя: досягнення та перспективи» (Запоріжжя, 13 – 15 травня 2021); «Формування здоров'язберезувальних компетентностей молоді в умовах глобалізації: реалії та перспективи» (Хмельницький, 28 – 29 квітня 2020); «Організація і менеджмент в сфері послуг» («Organization and management in the services' sphere» (Ополе, Республіка Польща, 8 травня 2020); «Андрагогічні засади сучасної вищої освіти» (Київ, 18 листопада 2020); «Модернізація педагогічної освіти у глобальному вимірі безпеки соціально-турбулентного світу» (Київ, 16 лютого 2023); «Проблеми професійної підготовки в умовах євроінтеграції освітнього процесу: погляд науковців і практиків» (Київ, 25 – 26 березня 2021); «Сучасні стратегії розвитку університету в контексті євроінтеграції» (Київ, 21 – 22 травня 2020); «Освітологія – 2022. Якість університетської освіти: міждисциплінарний дискурс» (м. Київ, 20 квітня 2022); «Ольвійський форум – 2022» (23 – 26 червня 2022); «The future of European Union» (Варшава, Республіка Польща, 22 – 23 вересня 2022); «Сучасні тенденції розвитку вищої освіти та академічного партнерства в умовах воєнного стану» (Київ, 16 – 17 березня 2023); *всеукраїнських* – «Державна політика цифрового розвитку. Електронне урядування» (Київ, 19 жовтня 2021); *методологічних*

семінарах НАПН України – «Науково-методичне забезпечення розвитку професійної освіти в умовах нових викликів» (Київ, 17 листопада 2022), «Національно-патріотичне виховання дітей та молоді в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення України: стратегії і завдання» (Київ, 6 квітня 2023); наукових семінарах ПЗВО «Київський міжнародний університет» (2019 – 2022); у процесі наукового стажування у Республіці Фінляндія (2022).

11. Результати дослідження: Результати дослідження висвітлено у 41 науковій праці, в тому числі: 1 одноосібна монографія; 1 стаття у колективній монографії; 2 одноосібні методичні рекомендації; 23 статті у провідних фахових виданнях України, включених до міжнародних наукометричних баз; 5 статей у журналах, що індексуються у наукометричних базах Scopus та WOS; 2 статті у зарубіжних періодичних виданнях; 7 тез у збірниках матеріалів міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференцій.

Наукові праці, у яких опубліковані основні наукові результати дисертації

Монографії, навчально-методичні посібники:

1. Сисоєв О. Тенденції професійної підготовки фахівців із циркулярної економіки у Фінляндській Республіці, Республіці Польща і Україні: порівняльний аналіз : монографія. Київ : Едельвейс, 2023. 464 с.

2. Сисоєв О. Соціальний аспект професійної діяльності фахівців з циркулярної економіки (на прикладі Республіки Польща). *Актуальні проблеми соціальної роботи: теорія і практика* : кол. моногр. / І. В. Албул, О. Д. Балдинюк, О. М. Бойко [та ін.] ; за ред. Н. М. Коляди ; МОН України, Уманський держ. пед. ун-т ім. Павла Тичини. Київ : Ямчинський О. В., 2020. С. 191–206.

3. Сисоєв О. В. Професійна підготовка фахівців з циркулярної економіки: досвід Республіки Польща : метод. рек. Київ : Едельвейс, 2022. 40 с.

4. Сисоєв О. В. Професійна підготовка фахівців з циркулярної економіки: досвід Фінляндської Республіки : метод. рек. Київ : Едельвейс, 2022. 40 с.

Статті в наукових фахових виданнях:

1. Сисоєв О. Ліцензування та акредитація закладу вищої освіти: потенціал та ефективність діяльності. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*, 2019. № 4 (61). С. 19–25. DOI: <https://doi.org/10.28925/1609-8595.2019.4.1925>.

2. Сисоєв О. Ліцензування у сфері освіти: адміністративно-правові аспекти. *Освітологія*. 2019. Чис. 8. С. 72–80. DOI: <https://doi.org/10.28925/2226-3012.2019.8.7280>.

3. Сисоєв О. Професійна підготовка фахівців для економічної галузі як об'єкт наукового дослідження в Україні. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2020. № 2 (63). С. 19–24. DOI: <https://doi.org/10.28925/1609-8595.2020.2.3>.

4. Сисоєв О. Професійна підготовка фахівців до відбору пріоритетних секторів впровадження циркулярної економіки у Республіці Польща. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2020. № 4 (65). С. 107–111. DOI: <https://doi.org/10.28925/1609-8595.2020.4.14>.

5. Сисоєв О. Професійна підготовка фахівців економічної галузі в умовах глобального сталого розвитку. *Освітологія* : укр.-пол. наук. журн. 2020. Чис. 9. С.38–45. DOI: <https://doi.org/10.28925/2226-3012.2020.9.5>.

6. Сисоєв О. Фахівці XXI століття. Циркулярна економіка. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2020. № 3 (64). С. 41–48. DOI: <https://doi.org/10.28925/1609-8595.2020.3.5>.

7. Сисоєв О. «Циркулярна економіка» та «фахівець з циркулярної економіки»: сутність та зміст понять в українському та польському науковому просторі. *Освітологічний дискурс*. 2020. № 4(31). С. 48–68. DOI: <https://doi.org/10.28925/2312-5829.2020.4.4>.

8. Сисоєв О.В. Відповідність професійної підготовки фахівців з циркулярної економіки цілям економічного розвитку Фінляндії. *Освітологія*. 2021. № 10. С. 81–89. DOI: <https://doi.org/10.28925/2226-3012.2021.10.9>.

9. Сисоєв О. Концепт «компетентність з циркулярної економіки» в міжнародному науковому просторі. *Освітологічний дискурс*. 2021. № 4 (35). С. 37 – 49. DOI: <https://doi.org/10.28925/2312-5829.2021.4.3>.

10. Сисоєв О. Організація післядипломної підготовки фахівців із циркулярної економіки у Республіці Польща (на прикладі Сілезької політехніки). *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2021. № 1. С. 72–80. DOI: <https://doi.org/10.28925/1609-8595.2021.1.9>.

11. Сисоєв О. Підготовка бакалаврів із циркулярної економіки у Республіці Польща. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2021. № 2. С. 79–85. DOI: <https://doi.org/10.28925/1609-8595.2021.2.11>.

12. Мартиненко С., Сисоєв О. Методологія порівняльного дослідження тенденцій професійної підготовки фахівців з циркулярної економіки в окремих країнах Європи. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2021. № 4 (69). С. 7–17. DOI: <https://doi.org/10.28925/1609-8595.2021.4.1>.

13. Sysoiev O. Bachelor program in circular Economy: experience of the republic of Poland. *Education: Modern Discourses*. 2021. № 4. P. 146–152. DOI: <https://doi.org/10.37472/2617-3107-2021-4-14>.

14. Sysoiev O. Circular economy education: experience of Finland. *The Modern Higher Education Review. International Journal. Partners: Ukraine, Finland, Poland*. 2021. №6. P. 60–68. DOI: <https://doi.org/10.28925/2518-7635.2021.6.6>.

15. Сисоєв О. В. Дослідження проблем економічної освіти як основа підготовки фахівців з циркулярної економіки. *Теорія та методика навчання та виховання*. 2022. № 53. С. 74–84. DOI: <https://doi.org/10.34142/23128046.2022.53.07>.

16. Сисоєв О. Економічна освіта із циркулярної економіки в Республіці Польща як відповідь сучасним викликам і запитам. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2022. № 2. С. 100–107. DOI: <https://doi.org/10.28925/1609-8595.2022.2.12>.

17. Сисоєв О. Зміст професійної підготовки фахівців із циркулярної економіки за напрямками навчання: Республіка Польща. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2022. № 1 (70). С. 127–134. DOI: <https://doi.org/10.28925/1609-8595.2022.1.15>.

18. Сисоєв О. Зміст, форми та методи вивчення навчальних дисциплін із циркулярної економіки: досвід України. *Освітологія*. 2022. № 11. С. 40–57. DOI: <https://doi.org/10.28925/2226-3012.2022.11.4>

19. Сисоєв О. Професійна підготовка фахівців економічної галузі: прогалини у дослідницькому полі. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2022. № 4 (73). С. 7–26. DOI: <https://doi.org/10.28925/1609-8595.2022.4.1>

20. Сисоєв О.В. Суб'єкти підготовки фахівців з циркулярної економіки у Республіці Польща. *Наукові записки .Серія: Педагогічні науки*. Кропивницький : РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2022. Вип. 203. С. 136–145. DOI: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2022-1-203-136-145>

21. Сисоєв О. Тенденції професійної підготовки фахівців із циркулярної економіки у Республіці Польща. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2022. № 3. С. 84–89. DOI: <https://doi.org/10.28925/1609-8595.2022.3.11>

22. Sysoiev O. Trends in sustainable circular education transformation: a case of Finland. *Education: Modern Discourses*. 2022. № 5. P. 142–151. DOI: <https://doi.org/10.37472/2617-3107-2022-5-11>

23. Сисоєв О. Спрямованість на виконання цілей сталого розвитку як провідна тенденція професійної підготовки фахівців із циркулярної економіки. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2023. № 1. С. 84–89. DOI: <https://doi.org/10.28925/1609-8595.2023.3.11>

Статті в наукових періодичних виданнях, проіндексованих у базах даних Web of Science Core Collection та Scopus

1. Danulchuk H., Kovtun O., Kibalnyk L., Sysoiev O. Monitoring and modelling of cryptocurrency trend resistance by recurrent and R/S- analysis. *E3S Web of Conferences*. 2020. Vol. 166. Art. 13030. DOI: <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202016613030>.

2. Osadchy V. V., Varina H. B., Osadcha K. P., Kovalova O. V., Voloshyna V.V., Oleksii V. Sysoiev, Shyshkina M. P. The use of augmented reality technologies in the development of emotional intelligence of future specialists of socioeconomic professions under the conditions of adaptive learning. *CEUR Workshop Proceedings*. 2021. Vol. 2898. P. 269–293. URL: <https://ceur-ws.org/Vol-2898/paper15.pdf>.

3. Koliada N., Kravchenko O., Berezivska L., Sysoiev O., Herasymenko O., Shevchuk O. Youth Policy: From Educational Subject to Scientific and Practical Developments. *Interaction, Emerging Technologies and Future Systems V. IHET 2021. Lecture Notes in Networks and Systems*. Springer, Cham, 2021. Vol. 319. P. 1235–1241. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-030-85540-6_158.

4. Tsekhmister Y., Konovalova T., Sysoiev O., Tsekhmister B. Morals and Philosophy of Medicine and Education. *Vidyabharati International Interdisciplinary Research Journal*. 2021. Vol. 12, Is. 2. P. 48–57. URL: <https://www.viirj.org/vol12issue2/8.pdf>.

5. Hanaba S., Sysoiev O., Bomberher I., Kireieva O., Bloschynskyi I. Possibilities of Implementing the Transhumanism Experience into Educational Domain. *Postmodern Openings*. 2022. Vol. 13, Is. 1. P. 131–147. DOI: <https://doi.org/10.18662/po/13.1/388>.

Опубліковані праці апробаційного характеру:

1. Біницька О. П., Сисоєв О. В. Проблема економічної безпеки держави в період світової пандемії Covid-19: досвід США *Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави* : тези доп. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 27 листоп. 2020 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2020. С. 199–201.

2. Сисоєв О. В., Мягкова О. В., Депутат Н. О. Математичне моделювання у процесі прогнозування економічної ефективності й визначення ймовірної кількості відвідувачів ТРЦ. *Сучасні стратегії розвитку університету в контексті євроінтеграції*. Вип. 28 : у 2 т. : збірник матеріалів XXV Міжнар. наук.-практ. конф. «Сучасні стратегії розвитку університету в контексті євроінтеграції», 21–22 трав. 2020 р. / Київ. міжнар. ун-т. Київ : КиМУ, 2020. Т. 2. С. 130–135.

3. Сисоєв О. Досвід Республіки Польща з підготовки фахівців з циркулярної економіки. *Педагогічна компаративістика і міжнародна освіта – 2021: інновації в освіті в контексті європеїзації та глобалізації* : матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 27–28 трав. 2021 р.) / Ін-т педагогіки НАПН України ; за заг.ред. О. І. Локшиної. Тернопіль : Крок, 2021. С. 156–159. DOI: <https://doi.org/10.32405/978-966-97763-9-6-2021-156-157>.

4. Сисоєв О.В. Досвід Республіки Польща з підготовки фахівців із циркулярної економіки. *XXVI Міжнародна науково-практична конференція «Проблеми професійної підготовки в умовах євроінтеграції освітнього процесу: погляд науковців і практиків»*, 25–26 берез. 2021 р. Київ : КиМУ, 2021. Т. 2. С. 151–154. URL: <https://kymu.edu.ua/naukovi-zakhodi-v-kimu/>.

5. Мурзіна О. А., Сисоєв О. В. Цифровізація освітнього процесу закладів вищої освіти. *VII Міжнародна наукова-практична конференція «Неперервна освіта нового сторіччя: досягнення та перспективи»* / Запоріж. обл. ін-т післядиплом. пед. освіти. Запоріжжя, Україна, 13–15 трав. 2021 р. DOI: <https://ele.zp.ua/conference2021/>.

6. Murzina O., Makyeyeva L., Pototska O., Sysoiev O., Kablukov A. Information technologies in the system of higher education. *Scientific collection "InterConf" : proceedings of the 3th International Scientific and Practical Conference "Global and Regional Aspects of Sustainable Development"* (May 4–5, 2021). Copenhagen: Berlitz Forlag, 2021. Vol. 54. P. 112–117. <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/interconf/article/view/12213>.

7. Сисоєв О. Тенденції професійної підготовки фахівців з циркулярної економіки у Республіці Польща. *Педагогічна компаративістика і міжнародна освіта – 2022: виклики і перспективи в умовах турбулентності світу* : матеріали VI Міжнар. наук. конф. (Київ, 4 листоп. 2022 р.) / Ін-т педагогіки НАПН України / за заг. ред. О. І. Локшиної. Київ ; Тернопіль : Крок, 2022. С. 254–256. DOI: <https://doi.org/10.32405/978-617-692-729-7-2022-296>. URL: https://comparlab.org.ua/wp-content/uploads/2023/01/Comparative_2022.pdf.

Ухвалили:

1. Затвердити висновок кафедри педагогіки навчально-наукового інституту ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» та кафедри психології та педагогіки ПЗВО «Київський міжнародний університет» щодо дисертації Сисоева Олексія Володимировича на тему «Тенденції професійної підготовки фахівців із циркулярної економіки у Фінляндській республіці, Республіці Польща і Україні», поданої на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти.

2. Визнати, що дисертаційна робота Сисоева Олексія Володимировича є самостійною завершеною науковою працею, яка за змістом, рівнем новизни й практичним значенням одержаних результатів відповідає чинним вимогам до докторських дисертацій згідно пп.7-9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук» № 1197 від 17.11.2021 р.

3. Зміст дисертації, наукові методи, що використовуються, та основні результати, отримані під час наукового пошуку, відповідають профілю спеціальності 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти.

4. Рекомендувати дисертаційну роботу на тему «Тенденції професійної підготовки фахівців із циркулярної економіки у Фінляндській республіці, Республіці Польща і Україні» до захисту.

Рішення прийнято одностайно.

ГОЛОВУЮЧА на засіданні,
доктор педагогічних наук, доцент

Людмила БУТЕНКО

СЕКРЕТАР
кандидат педагогічних наук, доцент

Ірина ШАМА

Підпис *Бутенко Людмила*
Засвідчую
Начальник відділу кадрів *Віта*
ДЗ "Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка"

Підпис *Шаман Ірина*
Засвідчую
Начальник відділу кадрів *Віта*
ДЗ "Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка"